

29 Ιουλίου 2017

Η τραγωδία της Ντέρνα: Όταν τα Δωδεκάνησα ντύθηκαν στα μαύρα

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Το απόγευμα της 28ης Ιουλίου 1955 δείχνει τόσο άγνωστο και μακρινό, σα μια λεπτομέρεια από άλλον πλανήτη. Για τους περισσότερους ανθρώπους αυτά τα 62 χρόνια, που μας χωρίζουν από κείνη τη μέρα, διαγράφουν κάθε πιθανότητα μνήμης.

Μονάχα οι τραγωδίες λυγίζουν το χρόνο, εκείνες μπορούν να παγώσουν μέσα στους αιώνες τη πιο μικρή στιγμή! Μα κι οι αναμνήσεις φτάνουν με ένα κύμα, από κείνα που ξερνούν στις πιο άγριες παραλίες απομεινάρια από σκαριά που κάποτε θάμπωναν με την ομορφιά τους.

ΤΟ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΚΛΟΝΗΣΕ ΤΗΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΝ
ΑΙ ΤΡΑΓΙΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΑΝΑΤΙΝΑΞΕΩΣ
ΤΟΥ Π/Κ "ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ,, ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΤΕΡΝΑΝ

Πληροφορίαι ληφθεῖσαι ἐξ Ἀλεξανδροῦ ἀναφέρουν διὰ τὸ προξενικὸς λιμεναρχῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βεγγάζει ἐπ' ὀλίγῳ τὰς ἀνακρίσεις διὰ τὴν ἐξαγωγήσιν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐγένετο πρό ἡμερῶν ἡ ἐνα-

Καλύμνου, ἐμισθώθη ἀπὸ τῶν ἐπιχειρηματίαν Νικόλ. Ὀρφανίδην ἐκ Ρόδου διὰ τὰ χρησιμοποιοῦν εἰς τὴν ἀνέλκυσιν ναυαγίων.

Η ΑΝΕΛΚΥΣΙΣ ΤΩΝ ΝΑΥΑΓΙΩΝ

Αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεργείου (συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

Ήταν το 1955, η τελευταία Πέμπτη εκείνου του Ιούλη, μα σίγουρα μέσα στην κάψα του καλοκαιριού θα περνούσε αδιάφορη, όμως η ιστορία της γράφτηκε με το πιο μαύρο, το πιο σκοτεινό μελάνι! Μια τρομακτική έκρηξη, από κείνες που συμβαίνουν μόνο στα μυθιστορήματα, έσπασε, κυριολεκτικά έκανε χίλια κομμάτια, ένα πρώην σφουγγαράδικο που βρισκόταν στα ήρεμα νερά της Λιβύης με σκοπό να ανασύρει από το βυθό της θάλασσας ένα υποβρύχιο.

Η ιστορία γράφεται στον Κόλπο της Ντέρνα, εκεί στο Βορειότερο σημείο της Λιβύης, στη περιοχή της Γκαζάλας, δυο πετρελαιοφόρα το «Αγία Κυριακή», νηολογίου Ρόδου και του «Κωνσταντίνος», από τη Θεσσαλονίκη, δούλευαν στην ανάσυρση ενός βυθισμένου Ιταλικού υποβρυχίου από τον καιρό του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Τη δουλειά έχει αναλάβει ο Ροδίτης επιχειρηματίας Νικόλαος Ορφανίδης και με την ομάδα του έδινε αγώνα μέσα στη κάψα του κατακαλόκαιρου, για να σύρει το βυθισμένο υποβρύχιο στην επιφάνεια.

ΜΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΝΤΕΡΝΑΝ

ΡΩΜΑΝΙΚΟΝ ΣΚΑΦΟΣ ΑΝΕΤΙΝΑΧΘΗ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ ΕΝΘ' ΗΣΧΑΛΕΙΤΟ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΕΛΚΥΣΙΝ ΠΑΥΑΓΙΟΥ ΕΦΟΝΕΥΘΗΣΑΝ ΠΕΝΤΕ ΚΑΙ ΔΥΟ ΕΤΡΑΥΜΑΤΙΣΘΗΣΑΝ

*Επείγοντα τηλεγραφήματα ληφθέντα χθές εις τὸ Κεντρικὸν Λιμεναρχεῖον Ρόδου ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ προξενείου Βεργάζης, ἀναφέρουν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν πετρελαικίνητον «Ἁγία Κυριακή» ἀσχολούμενον εἰς τὰ ἀνοικτὰ τῆς Ντέρνας μετὰ τὴν ἀνέλκυσιν ναυαγίου, ἀνετινάχθη εἰς τὴν ἀέρα, συνεπεία ἐκρήξεως.

Τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων δὲν ἐγνώσθησαν, αἱ αὐταὶ πληροφορίες ὅμως ἀναφέρουν ὅτι ἐξ ἄιματος ἐφονεύθησαν, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐκ Ρόδου ἐπιχειρηματίας Νικόλαος Ὁρφανίδης καὶ ἄλλα τρία ἐτραυματίσθησαν.

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΗΡΩΜΑΤΟΣ

Συμπληρωματικὰς πληροφορίας ἀναφέρουν ὅτι τὸ «Ἁγία Κυριακή» ἀναρχεῖται ἐκ τοῦ Ρόδου 141

«Κωνσταντίνος» νηολογίου Θεσσαλονίκης, τὸ ὁποῖον εἰργάζεται διὰ τὴν ἀνέλκυσιν τοῦ ἰδίου ναυαγίου ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τὸ «Ἁγία Κυριακή», καὶ τοῦ ὁποίου ἐπιβαίνουν οἱ Στυλιανὸς Σπανός, Γεώργιος Μαραγκός, Γεώργιος Μανίσαρος, Ἰωάννης Ζούνης, Ἐμμανουὴλ Μανδαλιός καὶ Ἐμμανουὴλ Οἰκονόμου. Ὡς ἐγνώσθη, καὶ μετὰ τῶν μελῶν τοῦ πληρώματος τοῦ «Κωνσταντίνος» ὑπάρχουν θυμάτα, μέχρι στιγμῆς ὅμως, δὲν ἀνεκοινώθησαν τὰ ὀνόματα τῶν ἐφονευθέντων τοῦ «Ἁγία Κυριακή» καὶ τοῦ «Κωνσταντίνος», οὔτε τὰ ὀνόματα ἐκείνων τοῦ διεσωθέντων.

*Ἐπεβεβαιώθη μόνον ὅτι ὁ Ὁρφανίδης ἐφονεύθη.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΕἰΣ ΤΟ ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟΝ

Εἰθὺς ὡς μετεδόθη ὑπὸ τοῦ ραδιοσταθμοῦ Ἀθηνῶν σχετικῶν τηλεγραμμάτων τοῦ προξενίου Βεργάζης πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἑμπορικῆς Ναυτιλίας, πλήθος γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν συνεκεντρώθη πρὸς τὸ Λιμεναρχεῖον καὶ ἐζητοῦν παρά τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ περὶ σιγῆς πληροφορίας. Ἀρκεταὶ γυναῖκες μάλιστα ἐραύραζον κλαίονσαι. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Λιμεναρχείου παρέσχον πρὸς αὐτὰς πᾶσαν πληροφορίαν καὶ τὰς ἐνεθάρρυνον.

Μέχρι στί μῆς, οὐδεμία νεότερα πληροφορία ὑπάρχει σχετικῶς πρὸς τὸ τραγικὸν δυστύχημα τῆς Ντέρνας.

εφ. Πρόδος, 2.8.1955

Το «Ἁγία Κυριακή» αναχώρησε για την αποστολή από τη Ρόδο στις 7 Μαΐου 1955, πρόκειται για ένα σκάφος νοικιασμένο από την Κάλυμνο, πρώην σπογγαλιευτικό, ενώ από το επταμελές πλήρωμα όλοι είχαν Δωδεκανησιακή καταγωγή.

- Καπετάνιος ήταν ο Συμιακός Παναγιώτης Καβάσιλας, μηχανικός ο Γιώργος Μίσος, ναύτης ο Κυριάκος Κρητικός και οι δύτες από τη Κάλυμνο Ι. Τζοάνος και Αριστείδης Σαρούκος, επίσης και ο σιδηρουργός Μουσταφά Κοπανάκης. Στο πλοίο επέβενε και ο Νικόλαος Ορφανίδης, ο άνθρωπος που είχε αναλάβει την δύσκολη εργασία της ανέλκυσης.

Σύμφωνα με το άρθρο της ημερήσιας Δωδεκ. εφημερίδας Πρόδος, πιθανότερο αίτιο της καταστροφής ήταν ένας σπινθήρας, που ξεπετάχτηκε από την εξάτμιση της μηχανής κι αυτός προκάλεσε την έκρηξη. Στο κατάστρωμα του πλοίου, και για τις ανάγκες των υποβρυχίων εργασιών, υπήρχαν επτά δοχεία δυναμίτιδας, ένας σπινθήρας ήταν αρκετός για να διαλύσει το σκάφος.

Από το επταμελές πλήρωμα έζησαν μόνο δυο, ο δύτες Αριστείδης Σαρούκος και ο σιδηρουργός Μουσταφά Κοπανάκης, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες μαρτυρίες

τους, λίγο πριν την τρομακτική έκρηξη ακούστηκε η φωνή του καπετάνιου Π. Καβάσιλα: «Φωτιά-φωτιά».

Κανείς δεν πρόφτασε να αντιδράσει, μια τρομακτική έκρηξη διέλυσε το σκάφος. Την επόμενη ημέρα βρέθηκαν μόνο τα πτώματα του Νικόλαου Ορφανίδη και του μηχανικού Γιώργου Μίσου, η έκρηξη ήταν τόσο δυνατή που τα άλλα τρία πτώματα δεν βρέθηκαν!

έργο του γλύπτη Σακελλάρη Κουτούζη με θέμα τους σφουγγαράδες

Ευτυχώς από το γειτονικό σκάφος, το «Κωνσταντίνος», δεν υπήρξαν θύματα, αν και αρχικά κυκλοφόρησε μια φήμη για δεύτερη έκρηξη και οι ημερήσιες εφημερίδες ανέφεραν την πιθανότητα για μεγαλύτερο αριθμό θυμάτων.

Η πιο τραγική λεπτομέρεια, που καταγράφεται στις εφημερίδες της εποχής, θέλει έναν από τους δίδυμους γιους του αδικοχαμένου επιχειρηματία Ν. Ορφανίδη, πέντε μέρες πριν από τη τραγωδία να έχει ένα απίστευτο προαίσθημα.

Ήταν Σαββατόβραδο, όταν στα ξαφνικά ο μόλις δυόμιση χρονών γιος του Νικόλα άρχισε να φωνάζει στη μητέρα του «μπαμπάς αίματα»! Η γυναίκα για μια στιγμή πάγωσε, όμως ο νους της, όπως ήταν φυσικό, δεν γινόταν να τρέξει στο απόλυτο κακό. Άραγε υπάρχουν τέτοια προμηνύματα; Γίνεται να καταλαβαίνουμε τα μελλούμενα; Κανείς δεν μπορεί να μας δώσει τέτοιες απαντήσεις.

Ακριβώς 62 χρόνια μακριά από την τραγωδία, σε έναν τόπο σκληρό, στα νερά των σφουγγαράδων, των κολασμένων του Αιγαίου, όπως περιγράφει ο αστείρευτος

λογοτέχνης Γιάννης Μαγκλής τους ανθρώπους που πάλευαν σ' αυτές τις θάλασσες, γράφτηκε μια από τις πιο άγριες, τις πιο σκληρές θαλασσινές τραγωδίες.

λεπτομέρεια από έργο του γλύπτη Σακελλάρη Κουτούζη με θέμα τους σφουγγαράδες

Από την ζωή των σφουγγαράδων ίσως οι πιο μυθικές στιγμές να είναι το «βουλωμένο γράμμα», δηλαδή η επιστολή που δεν έδινε ο καπετάνιος στους δύτες αν δεν έφερνε καλά νέα από το σπίτι, επίσης το «πρώτο τσιγάρο» του σφουγγαρά μετά από το βυθό. Αν ο βουτηχτής, ο μηχανικός όπως τον έλεγαν, ζαλιζόταν μετά την υποβρύχια εργασία αυτό σήμαινε συναγερμό. Ο δύτες είχε χτυπηθεί από τη νόσο, αμέσως του ξαναφορούσαν το σκάφανδρο και όπως-όπως τον πετούσαν μέσα στη θάλασσα, με την ελπίδα να έφευγε η φυσαλίδα του οξυγόνου από το αίμα και να γλύτωνε μια ζημιά στο κορμί του.

Τα υπέροχα μπρούτζινα γλυπτά του Καλύμνιου γλύπτη Σακελλάρη Κουτούζη κυριολεκτικά μας μιλάνε, στέκουν ζωντανά και μαρτυρούν ξεχασμένες ιστορίες που συμβολίζουν το μόχθο και την αγωνία των αληθινών θαλασσινών του Αιγαίου.

Άραγε αυτός ο σπουδαίος, ο Σακελλάρης Κουτούζης, πως θα απέδιδε την τραγωδία της Ντέρνα; Ποια σκηνή θα διάλεγε από το δράμα;

Τον καπετάνιο να φωνάζει «φωτιά-φωτιά»; Τα πρόσωπα των ναυτικών τη στιγμή που βλέπουν το θάνατο; Ή μήπως την πιο τραγική φιγούρα της ιστορίας, τον επιχειρηματία Νικόλα Ορφανίδη;

Πηγή: huffingtonpost.gr